

VERSLAG

Sessie 4 – Recht op vrije tijd: doel of middel? (KeKi)

Datum: 7 juni 2022

1. Kort verslag:

Het recht op vrije tijd staat in het Kinderrechtenverdrag. Maar wat houdt dat nu eigenlijk in? Waarom is dit recht belangrijk? Hoe verhoudt dit recht zich tot andere rechten in het Kinderrechtenverdrag? En is het nu een doel of een middel? We verkenden in deze workshop onder begeleiding van Ellen Van Vooren en Silke Wittoeck van het Kenniscentrum Kinderrechten (KeKi) samen de betekenis van het recht op vrije tijd voor diverse kinderen en jongeren en de impact op het realiseren ervan voor jouw dagelijkse praktijk.

Om met de deur in huis te vallen: vrije tijd, een doel of een middel? Iedereen kijkt er anders naar, maar vanuit het kinderrechtenperspectief is het alvast een combinatie van beide. Het “recht op vrije tijd”, omschreven in artikel 31 van het International Verdrag inzake de Rechten van het Kind, omschrijft het onder meer als recht op “rust” en nietsdoen, maar ook als recht op spel en recreatie, culturele en artistieke activiteiten. En dit op school, thuis en in de gemeenschap, passend bij de leeftijd van kinderen. Het is de plicht van overheden om de gelijke kansen op vrijetijdsbeleving te bevorderen. Want overheden moeten kinderrechten respecteren, beschermen en naleven.

Leuk weetje: in het oorspronkelijke voorstel voor het recht op vrije tijd stond dat in een adem vermeld met onderwijs. Vroeger (en in sommige culturen nu nog) werd het recht op rust (ook voor volwassenen) al snel gezien als een gunst, gekoppeld aan arbeid. Het feit dat recht op vrije tijd nu als een recht op zich staat binnen het kinderrechtenverdrag heeft tot fundamentele discussies geleid binnen de Verenigde Naties.

Een vraag om te reflecteren: vindt rust ook een plek in jeugdwerkingen? Het ongeorganiseerde binnenbrengen binnen het georganiseerde van de jeugdsector blijkt niet zo evident.

Waarom is het zo belangrijk dat vrije tijd als een recht omschreven staat? Het betekent dat je er aanspraak op kan maken, en dat het de verantwoordelijkheid van een ander is om jouw recht te garanderen. Natuurlijk zijn kinderrechten en verdragen niet zo eenvoudig af te dwingen van overheden (af en toe worden ze voor inbreuken op rechten veroordeeld, en vijfjaarlijks krijgen de VN-landen een rapport van het VN-Kinderrechtencomité, maar dat omvat niet-bindende aanbevelingen).

Vrije tijd is lang als een ‘luxerecht’ beschouwd. Pas in 2013 werd er op niveau van het VN-Kinderrechtencomité een algemene commentaar geschreven over dat artikel 31. Er was tot dan toe ook nog bijzonder weinig ondersteunende wetgeving. Vrije tijd werd vroeger ook vooral ingevuld als recht op activiteiten, maar niet op het niet-georganiseerde, de “vrije” vrije tijd.

Wat houdt het recht op vrije tijd tegen?

- drukke wegen/verkeer
- afkeurende volwassenen
- leefstijl/vrees ouders
- gebrek aan informatie
- naschoolse opvang niet betaalbaar
- pesten
- geen voorzieningen/groene ruimte
- het weer
- gebrek aan bewaakte speelplaatsen
- onvoldoende mogelijkheden thuis
- weerstand t.o. kinderen/jongeren die gebruik maken van de publieke ruimte
- ...

De afgelopen jaren, tijdens corona, werd door het Kinderrechtencommissariaat, KeKi en de Kinderrechtencoalitie een grootschalige enquête afgenomen bij 44.000 kinderen in Vlaanderen en Brussel. Daaruit bleek dat 16% thuis geen rustplek geeft. Tijdens corona gingen ook veel kinderen niet dagelijks naar buiten, omdat ze geen zin hadden,

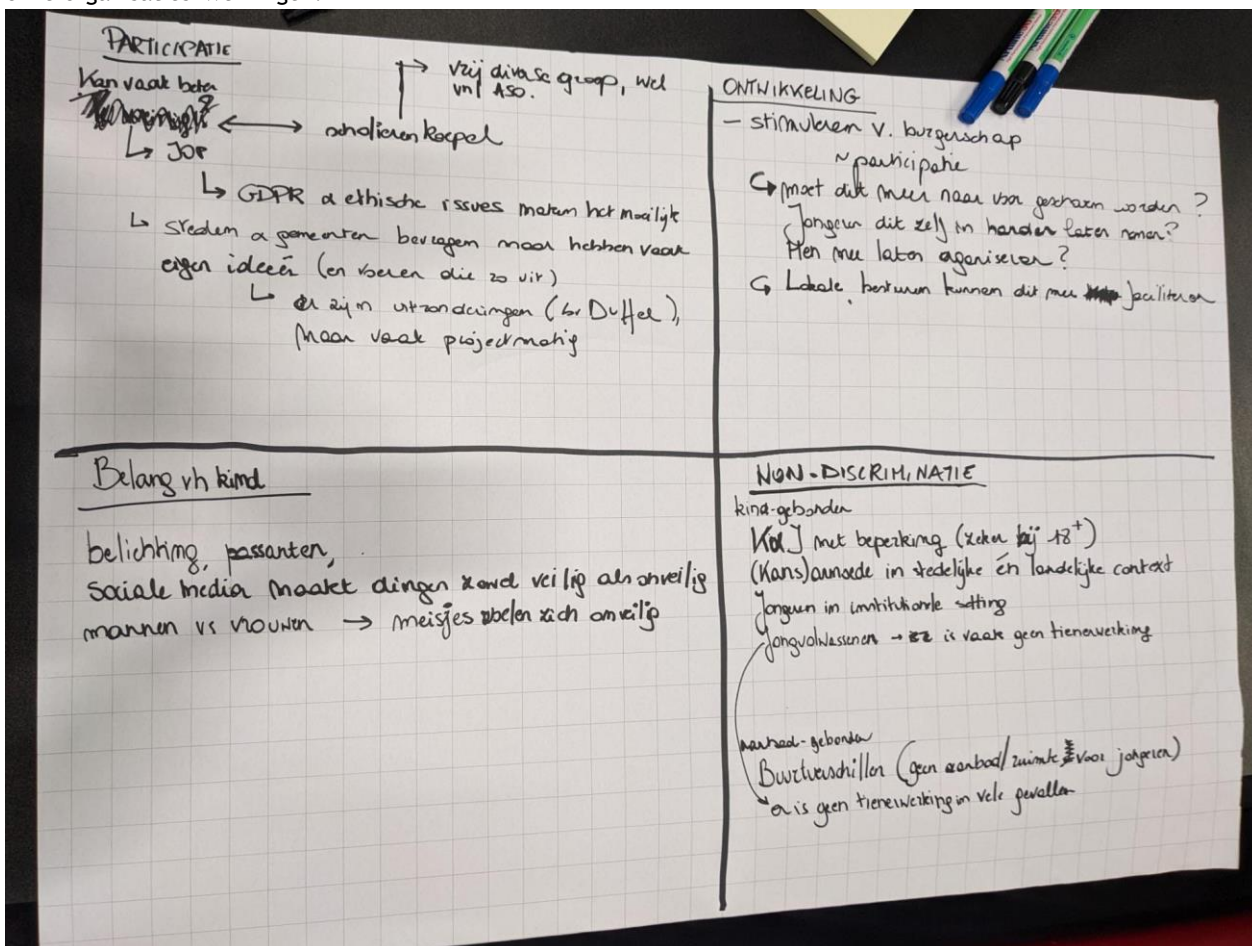
of geen tijd, dan wel omdat ze schrik hadden voor negatieve opmerkingen of geen vrienden hadden om mee naar buiten te gaan.

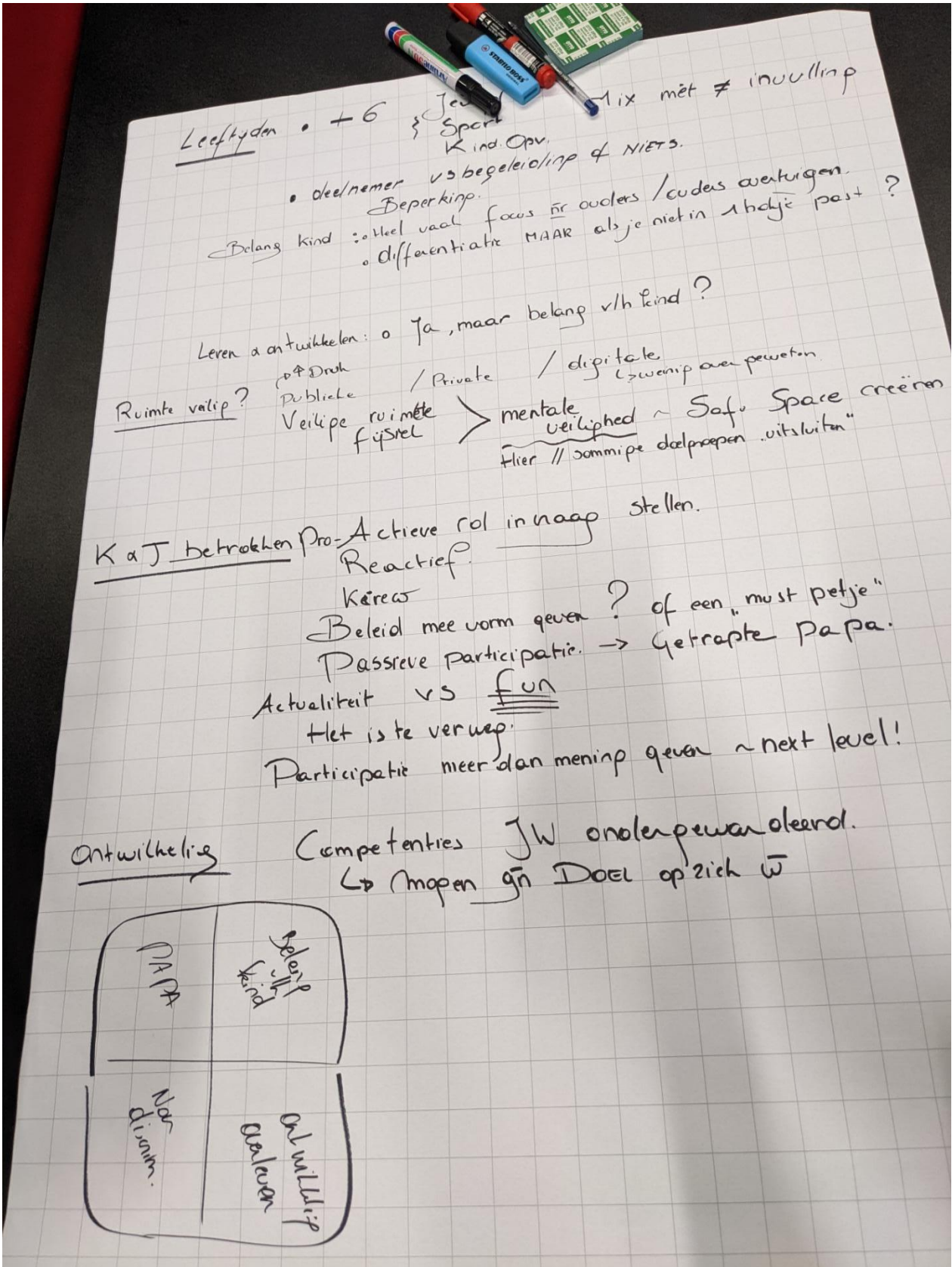
Het is natuurlijk niet allemaal kommer en kwel. Uit de cijfers van het JOP (JeugdOnderzoeksPlatform) beschrijft 73% van de kinderen en jongeren dat ze (zeer) tevreden zijn over hun vrijetijdsbeleving. Maar we doen het wel ondermaats als we inzoomen op specifieke doelgroepen, bv. kinderen en jongeren met een beperking.

Om na te gaan hoe sterk jouw organisatie of werking voldoende inzet op kinderrechten of vertrekt vanuit kinderrechten is het een interessant kader om vier zaken te bevragen:

- belang van het kind
- participatie van kinderen
- non-discriminatie
- ontwikkeling van kinderen

We doen in groepjes een oefening, waarbij we vertrekken vanuit die vier principes. Passen we ze voldoende toe in onze organisaties/werkingen?

Leefstijden • +6 } Jeroen Sport Kind Opv. Mix met ≠ invulling

• deelnemer vs begeleiding & NIETS.
Beperking.

Belang kind: zoveel vaak focus naar ouders / ouders overtuigen.
• differentiatie MAAR als je niet in 1 badje past?

Leren & ontwikkelen: o Ja, maar belang v/h kind?

Ruimte veilig? ^{o & Druk} Publieke / Private / digitale _{↳ weinig over weten}
 Veilige ruimte fysiek } mentale veiligheid ~ Safe Space creëren
 hier // sommige doelproeven "uitsluiten"

K&J betrokken Pro-Actieve rol in naam stellen.
Reactief.

K&J
Beleed mee vorm geven? of een "must petje"

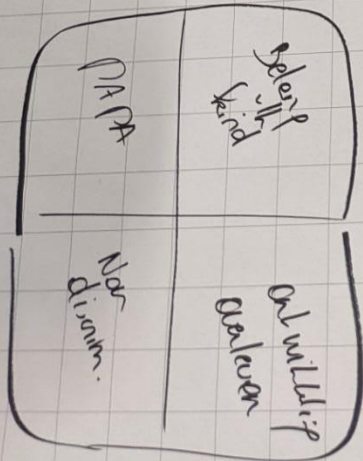
Passieve Participatie. → Getrapte PaPa.

Actualiteit vs fun

Het is te verweg.

Participatie meer dan mening geven ~ next level!

Ontwikkeling Competenties JW onovergewaarbleerd.
↳ Mogen g'n DOEL op zich w

→ met maat is verlicht of uit maar
 → komen vaak nieuwe inzichten
 → vragen bij jongeren om de 3 jaar
 → veel ruimte voor
 → balans moet er zijn → geen verzuim
 → mogelijkheden is er
 → jonger leeftijd om input te geven
 → dat msp. kanbaar

→ openbare ruimten voor ♀
 → gevoel van veiligheid
 x festivals
 x uitpaan
 x sociale media
 → Discriminerende houding van instanties / bureaus

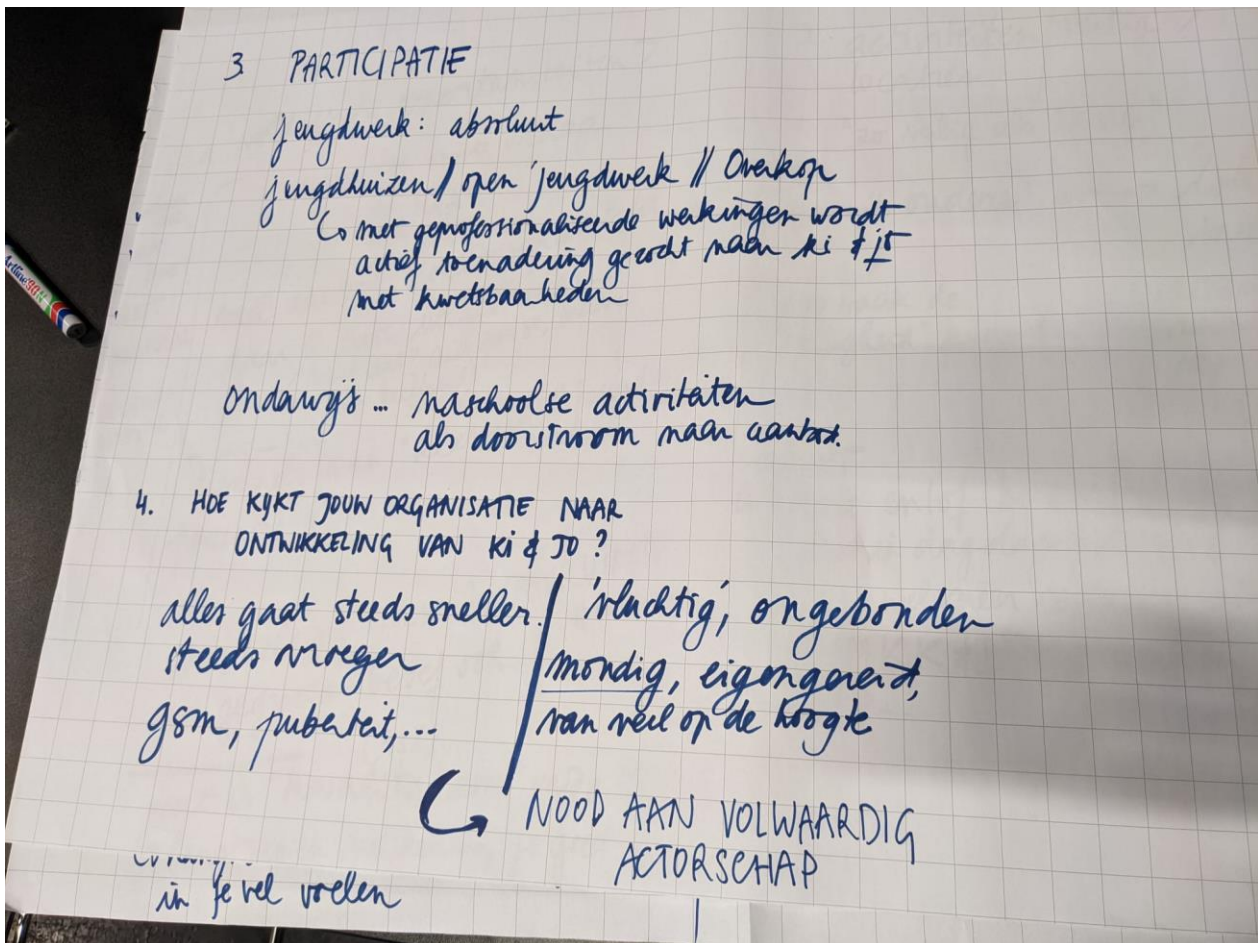
→ 5 doelgroepen marketingplan diversiteit
 - 16-25
 ↳ meisjes
 ↳ kansarmoede
 + 6-18
 +18 → jeugdhulp, ..
 vluchtverhaal, ..
 → hulp valt weg
 → minder aanbod?

1. voldoende opportuniteiten?
 aanbod ↔ vraag
 ↳ OP MAAT
 veel aanbod doelgroepgericht
 daar is niet uit gebroken
 (moet dat? niet per se, maar
 + is treffend)
 (rempels) van "klare" jongdwerk
 perceptie

het belang van BUITENRUIMTE
 is gegroeid, beoef ook. (#corona)
 (73%)
 wat is "kwalitatieve" vrije tijd?
 ↳ hangt samen met kennis, je goed
 in je vel voelen

2. activiteiten / veilig?
 locaties
 "zo veilig als NODIG"
 vanuit ouders ↔ lokale besturen
 sneller mee
 ↳ mogelijk vaak de
 "veiligheid" present.
 risicovol spel,
 ruimte op maat
 van hi & ouders
 (8-88)

RECHT
 in visie en/of beleidsplannen?
 niet in dagdagelijkse praktijk
 maar wel meer reflexen als
 in MKK & J in werking
 zitten.

Tot slot reflecteerden we samen over dominante kindbeelden. Die scheppen ons kader om te denken over vrije tijd. Vertrekken we vooral vanuit actorschap van kinderen zelf (het woord nemen, gehoord worden, invloed uitoefenen, beslissingen mee vorm geven)? Of vanuit een beschermende reflex (veiligheid, emotionele zekerheid, zorg)? Afhankelijk van de kinderen en jongeren die we voor ons hebben (leeftijd, gender, doelgroep...) durft het dominante kindbeeld al eens te wijzigen. Een groot deel van ons gedrag zit geautomatiseerd in onze waarden. Het is belangrijk je daar te allen tijde bewust van te zijn.